

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 6.10.2004
KOM(2004) 656 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Europos Komisijos rekomendacija dėl Turkijos pažangos rengiantis narystei ES

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Europos Komisijos rekomendacija dėl Turkijos pažangos rengiantis narystei ES

1. ĮVADAS

ES ir Turkijos santykiai prasidėjo jau seniai. 1963 m. Turkija ir EEB pasirašė asociacijos susitarimą, kuriame buvo numatyta narystės galimybė. 1995 m. buvo sudaryta muitų sąjunga, o 1999 m. gruodžio mėn. Helsinkyje susirinkusi Europos Vadovų Taryba paskelbė Turkiją šalimi kandidatė į ES. 2002 m. gruodžio mėn. Kopenhagoje susirinkusi Europos Vadovų Taryba nusprendė, kad „jeigu 2004 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba, remdamasi Komisijos ataskaita ir rekomendacija, nuspręs, kad Turkija atitinka Kopenhagos politinius kriterijus, Europos Sąjunga nedelsiant su Turkija pradės derybas dėl narystės“. Dar kartą šis sprendimas buvo patvirtintas 2004 m. birželio mėn. Briuselyje Europos Vadovų Tarybos metu.

Svarbiausiais Europos istorijos laikotarpiais Turkija buvo svarbiu veiksmu Europos politikoje. Turkija yra visų kitų svarbių Europos organizacijų narė ir po Antrojo pasaulinio karo pabaigos atliko svarbų vaidmenį formuojant Europos politikas.

Laikantis 2002 m. Kopenhagoje suteiktų įgaliojimų, ši komunikatą sudaro Komisijos rekomendacija ir pridedamos reguliariosios ataskaitos apie Turkiją išvados. Reguliariojoje ataskaitoje pristatoma Turkijos pažanga rengiantis narystei ES per paskutinius dvylika mėnesių. Joje taip pat nagrinėjami Turkijos laimėjimai įgyvendinant politinius ir ekonominius narystės kriterijus nuo Helsinkio Europos Vadovų Tarybos priimto sprendimo, priimto 1999 m. Šia rekomendacija ir pridedamais dokumentais bus grindžiamas visuotinės politinės svarbos Europos Vadovų Tarybos sprendimas dėl Europos Sąjungos ateities.

Be to Komisijos tarnybos parengė problemų, kiliančių dėl galimos Turkijos narystės, įvertinimą. Jų išvados pateikiamos šiame Komunikate.

Šiuo pagrindu, pateikiama trimis ramsčiais grindžiama strategija. Pirmasis ramstis apima bendradarbiavimą stiprinant ir remiant reformų vykdymą Turkijoje, ypač susijusių su siekiu ir toliau įgyvendinti Kopenhagos politinius kriterijus. Jis grindžiamas persvarstyta stojimo partnerystės programa, išdėstančia prioritetus, ypač reformų vykdymo srityje, ir pateikiančia patobulintą pasirengimo narystei strategiją. Antrajame ramstyje siūlomos derybų dėl narystės su Turkija vedimo specifinės sąlygos. Pateikiami preliminarūs nurodymai rengiantis deryboms dėl narystės, jeigu būtų tokį sprendimą priima gruodžio mėnesį susirinkusi Europos Vadovų Taryba. Trečiajame ramstyje siūloma iš esmės sustiprinti politinį ir kultūrinį dialogą, suburiančią ES valstybių narių ir Turkijos gyventojus. Turkijos narystei turėtų būti kruopščiai pasirengta norint, kad integracija vyktų sklandžiai, ir dar labiau sustiprintų Europos integracijos, besitęsiančios penkiasdešimt metų, pasiekimus.

Tai nesibaigiantis procesas, kurio sėkmingos pabaigos neįmanoma užtikrinti iš anksto.

Nepriklausomai nuo derybų pasekmių ar būsimos ratifikavimo procedūros, ES ir Turkijos santykiai turi klostytis taip, kad Turkija ilgam išliktų Europos struktūrose.

2. POLITINIŲ KRITERIJŲ ĮVERTINIMAS

Po dešimtmečius Turkijoje trukusios padrikos pažangos, ypač po 2002 m. rinkimų įvyko esminis įstatymų leidybos ir institucijų panašėjimas į Europos normas. Politinės reformos pagrindu yra dvi svarbiausios konstitucinės reformos, įvykusios 2001 ir 2004 m., ir aštuoni įstatymų rinkiniai, Parlamente priimti nuo 2002 m. vasario iki 2004 m. liepos mėnesio. Santykiai tarp civilių ir kariškių plėtojami pagal Europos normas. Teisinėje sistemoje buvo atlikti svarbūs pakeitimai, įskaitant Valstybės saugumo teismų panaikinimą. Vykdoma valstybės administracinė reforma. Žmogaus teisių srityje Turkija pripažįsta tarptautinės ir Europos teisės viršenybę. Joje plačiai taikomos tarptautinės konvencijos ir sprendimai, tokie kaip visiškas mirties bausmės panaikinimas ir žmonių, nuteistų už nesmurtinį nuomonės pareiškimą, išlaisvinimas. Nors tikrovėje kai kurie apribojimai vis dar egzistuoja, pagrindinių laisvių, kuriomis naudojasi Turkijos piliečiai, tokių kaip nuomonės ir susibūrimo laisvė, skaičius žymiai išaugo. Pilietinė visuomenė tapo tvirtesnė. Pradėtos pripažinti kurdų kultūrinės teisės. Visur buvo atšaukta nepaprastoji padėtis; nors situacija tebėra sudėtinga, Turkijos pietryčiuose jau prasidėjo normalizavimosi procesas. Galiausiai, sustiprinus politinį dialogą, Turkijos užsienio politika teigiamai prisideda palaikant stabilumą regione.

Turkija toli pažengė vykdydama politines reformas, ypač priimdama paskutiniaisiais metais ilgalaikius konstitucinius ir įstatymų leidybos pokyčius, vadovaudamasi Stojimo partnerystės programoje nustatytais prioritetais. Tačiau vis dar neišgaliojo susivienijimų įstatymas, naujas baudžiamasis kodeksas ir tarpinių apeliacinių teismų įstatymas. Be to, vis dar reikia priimti sprendimą dėl baudžiamojo proceso kodekso, įstatymus dėl kriminalinės policijos ir įstatymą dėl bausmių vykdymo ir jo priemonių.

Turkija deda dideles pastangas, kad šios reformos būtų tinkamai įgyvendintos. Nepaisant to, įgyvendinimas turėtų būti vykdomas darniau ir plačiau. Tai ypač galioja siekiant visiškai išgyvendinti kankinimus ir smurtavimą, įtvirtinant ir įgyvendinant nuostatas dėl išraiškos laisvės, tikėjimo laisvės, moterų teisių, profsajungų teisių ir mažumų teisių.

Atsižvelgiant į bendrą pažangą vykdant reformas ir su sąlyga, kad Turkija priims likusius pirmiau minėtus įstatymus, Komisija mano, kad Turkija pakankamai tenkina politinius kriterijus ir rekomenduoja pradėti derybas dėl narystės.

Tai, kad reformų procesas, jų įgyvendinimas, ypač pagrindinių laisvių požiūriu, yra negrįžtamas, turės pasitvirtinti per ilgesnį laiko tarpą. Be to, pats *acquis* politinių kriterijų atžvilgiu plėtojamas toliau, ypač išgaliojus Sutarčiai dėl Konstitucijos Europai. Turkija turi įdėmiai sekti šį vyksmą.

Turkija aktyviai rėmė ir remia pastangas išspręsti Kipro problemą; Turkija sutiko su JT Generalinio sekretoriaus siūlomu taikos plano sprendimu. 2004 m. birželio mėn. susirinkusi Europos Vadovų Taryba paragino Turkiją baigti derybas su Komisija, atstovaujančia Bendriją ir jos 25 valstybes nares, dėl Ankaros susitarimo, atsižvelgiančio į naujų valstybių narių įstojimą, priėmimo. Komisija iš Turkijos tikisi gauti teigiamą atsakymą dėl sudaryto protokolo projekto, priimančio reikiamus pakeitimus ir pateikto 2004 m. liepos mėnesį. Be to reikėtų pastebėti, kad bet kokios derybos dėl narystės vyksta tarpvyriausybinėje konferencijoje, sudarytoje iš visų ES valstybių narių.

Išsamias Reguliarosios ataskaitos išvadas, aptariančias Turkijos padarytą pažangą tenkinant ir kitus narystės kriterijus, galima rasti *Priede: Reguliarosios ataskaitos dėl Turkijos pažangos rengiantis narystei ES išvados*.

3. PROBLEMŲ, KILSIANČIŲ DĖL GALIMOS TURKIJOS NARYSTĖS, ĮVERTINIMAS

Turkijos įstojimas į Sąjungą bus rimtas uždavinys tiek ES, tiek Turkijai. Tinkamai su juo susidorojus, abiem pusėms atsivertų plačios galimybės. Kaip parodo problemų, kilsiančių dėl galimos Turkijos narystės, įvertinimas, būtinas pasirengimas narystei užsitęs net iki kito dešimtmečio. Kadangi ES per šį laikotarpį vystysis toliau, Turkija turėtų keistis dar labiau. *Acquis* bus plėtojama ir toliau, kad atitiktų 27 ar daugiau narių turinčios ES poreikius. Jį plėtojant gali būti iš anksto išspręsti su Turkijos naryste susiję uždaviniai ir tos narystės galimybės.

Remdamasi esamomis ES politikomis ir žiniomis, Komisija nustatė tokias per ateinančius metus svarstyti ir analizuoti pagrindines problemas:

- Turkijos įstojimas skirsis nuo anksčiau vykusių plėtros etapų dėl bendrojo Turkijos gyventojų, jos dydžio, geografinės padėties, ekonomikos, saugumo ir karinių pajėgų veiksnių poveikio. Šie veiksniai suteikia Turkijai galimybę prisidėti palaikant stabilumą regione ir pasaulyje. Būsima narystė turėtų skatinti Turkijos ir jos kaimynių dvišalių santykių gerinimą pagal susitaikymo principą, kuriuo paremta pati Europos Sąjunga. Atsižvelgiant į dabartines Turkijos politines ir ekonomines sąsajas su jos kaimynais, šių regionų lūkesčiai ES politikų atžvilgiu taip pat didės. Daug kas priklausys nuo to, kaip pati ES spręs uždavinį tapti pilnateise užsienio politikos veikėja vidutinės trukmės laikotarpiu regionuose, kuriems tradiciškai būdingas nestabilumas ir įtampa, įskaitant Vidurio Rytus ir Kaukazą.
- Šiuo metu Turkija yra pačiame radikalių pokyčių įkarštyje, įskaitant ir greitą mentalitetų vystymąsi. Visiems svarbu, kad šie pokyčiai tęstųsi. Turkija būtų svarus pavyzdys šalies, turinčios daugiausiai musulmonų gyventojų, ir taikančios tokius pagrindinius principus kaip laisvė, demokratija, pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, įstatymo viršenybė.
- Turkijos įstojimo į ES ekonominis poveikis būtų teigiamas, tačiau palyginus nežymus tiek dėl nedidelio Turkijos ekonomikos dydžio, tiek dėl jau prieš įstojimą egzistavusios ekonominės integracijos laipsnio. Daug priklausys nuo tolimesnio Turkijos ekonomikos vystymosi. Derybų dėl narystės pradžia turėtų prisidėti tęsiant Turkijos pastangas užtikrinti makroekonominį stabilumą ir skatinti investicijas, augimą ir socialinį vystymąsi. Esant tokioms sąlygoms, tikimasi, kad Turkijos BVP augs greičiau negu ES vidurkis.
- Mažesnes nei vidutinės pajamas turinčios Turkijos narystė paryškintų atskirų regionų ekonominius skirtumus išsiplėtusioje ES; padėtis panašėtų į po neseniai įvykusios plėtros susidariusią padėtį, ir tai taptų svarbiausiu sanglaudos politikos uždaviniu. Turkija ilgą laiką gautų žymią paramą iš struktūrinių ir sanglaudos fondų. Vadovaujantis galiojančiomis taisyklėmis, nemažai valstybių narių regionų, dabar gaunančių paramą iš struktūrinių fondų, galėtų jos netekti.

- Turkijos integracija į vidaus rinką būtų labai naudinga. Tačiau tai priklauso ne tik nuo muitų sąjungos įsipareigojimų vykdymo, bet ir nuo didesnio skaičiaus bendrų reformų, stiprinančių įmonės valdymą ir norminę bazę, intensyvinančių kovą su korupcija, ir akivaizdžiai pagerinančių teismų sistemą.
- Šiuo metu priskaičiuojami daugiau nei trys milijonai turkų, gyvenančių ES; tai didžiausia trečiosios šalies piliečių grupė, legaliai gyvenanti ES. Atlikti tyrimai pateikia įvairias prognozes apie galimą papildomą migraciją po Turkijos įstojimo. Ilgi pereinamieji laikotarpiai ir nuolatinė apsaugos sąlyga gali būti numatyta siekiant išvengti rimtų sutrikimų ES darbo rinkoje. Tačiau Turkijos gyventojų dinamiškumas galėtų prisidėti atsveriant senstančią ES visuomenę. Šiuo požiūriu, ES taip pat labai suinteresuota įvairių reformų įgyvendinimu ir investicijomis į švietimo ir mokymo sritis per ateinančių dešimtmetį.
- Turkijoje žemės ūkis yra vienas iš svarbiausių ekonomikos ir socialinių sektorių ir jam reikėtų skirti atskirą dėmesį. Iš Turkijos būtų reikalaujama nuolatinių kaimo plėtros pastangų ir administracinių pajėgumų didinimo, siekiant sukurti kiek įmanoma palankesnes sąlygas sėkmingam dalyvavimui bendrojoje žemės ūkio politikoje. Turkijai reikėtų nemažai laiko, kad tam tikrus žemės ūkio sektorius paverstų konkurencingesniais, nes kitaip Turkijos ūkininkai rizikuoja netekti nemažai pajamų. Pagal galiojančią tvarką Turkija atitinka reikalavimus, keliamus norint gauti didelę paramą. Veterinarijos srityje didžiausias pastangas reikėtų sutelkti gerinant gyvūnų sveikatos būklę ir priežiūrą rytų pasienyje, siekiant po įstojimo išvengti rimtų problemų.
- Turkijos įstojimas padėtų užtikrinti geresnius energijos tiekimo į ES kelius. Galbūt reikėtų išplėtoti ES politikos kryptis, reguliuojančias vandens išteklių ir susijusių infrastruktūrų valdymą. Dėl kartais svarbaus jų tarpvalstybinio poveikio, tinkamas ES politikos krypčių aplinkos, transporto, energetikos ir vartotojų teisių gynimo srityse įgyvendinimas Turkijoje taip pat turėtų didelės teigiamos įtakos ES piliečiams svetur.
- Naujos ilgos ES išorės sienos kontrolė būtų didelis politinis uždavinys ir pareikalautų nemažų investicijų. Migracijos ir prieglaudos, kaip ir kovos su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, prekyba žmonėmis, narkotikais ir ginklais, ginklų kontrabandos kontrolė palengvėtų glaudžiai bendradarbiaujant tiek prieš, tiek po įstojimo.
- Turkijos narystės įtaka ES biudžetui galėtų būti įvertinta tik tuomet, kai būtų nustatyti finansinių derybų su Turkija parametrai, atsižvelgiant į 2014 m. tolimesnes finansines perspektyvas. Pinigų skyrimo Turkijai pobūdis ir kiekis priklausys nuo keletos kintančių veiksnių, tokių kaip ES politikos ir specialūs susitarimai, sudaryti su Turkija derybų metu, bei to laikotarpio biudžeto asignavimai, ir ypač nuo bendro biudžeto viršutinių ribų. Tačiau akivaizdu, kad įtaka biudžetui, remiantis šiuo metu vystomomis politikos kryptimis, būtų labai didelė.
- Kalbant apie institucijas, remiantis Sutartimi dėl Konstitucijos Europai, Turkijos narystė stipriai pakeistų padėtį skirstant vietas Europos Parlamente tarp dabartinių valstybių narių, ypač vidutinio dydžio ir didelėms šalims. Dėl jos gyventojų skaičiaus, kuris atsispindėtų Taryboje skirstant balsus, Turkijos balsas būtų

svarbus sprendimų priėmimo proceso metu. Komisijos atveju ši įtaka būtų mažesnė, kadangi nuo 2014 m. planuojama sumažinti Komisijos narių skaičių.

4. REFORMŲ PROCESO TURKIJOS STIPRINIMAS IR RĖMIMAS

Reformų įgyvendinimas apskritai turi būti kruopščiai tęsiamas. Tiksliau tariant, išgyvendinti smurtą siekianti politika turi būti įgyvendinama imantis konkrečių pastangų visais Turkijos valstybės lygmenimis, siekiant panaikinti atskirus kankinimo atvejus. Tolesnis pilietinės visuomenės vystymasis yra labai svarbus. Būtinybė suderinti ir išplėtoti politines reformas taip pat taikoma normalizuojant ir gerinant padėtį Pietryčiuose, įskaitant priemones, gerinančias socialinę ir ekonominę padėtį, iniciatyvas, palengvinančias perkeltų žmonių sugrįžimą ir leidžiančias kurdams visiškai naudotis jų teisėmis ir laisvėmis. Taip pat toliau turi būti sprendžiamos ne musulmonų religinių bendruomenių ir profsajungų teisių specifinės problemos.

Siekiant užtikrinti politinių reformų proceso darną ir negrįžtamumą, ES turi ir toliau iš arti stebėti politinių reformų eigą, remiantis Stojimo partnerystės programa, nustatančia reformų proceso prioritetus. Komisija remdamasi Reguliarosios ataskaitos analize siūlys peržiūrėti Stojimo partnerystės programą 2005 m. pavasarį. Šiuo pagrindu, nuo 2005 m. pabaigos bus pradėta atlikti bendroji politinių reformų derinimo ir išplėtimo būdo apžvalga. Tuo tikslu 2005 m. gruodžio mėn. Komisija pateiks pirmąją ataskaitą Europos Tarybai. Reformų greitis tiesiogiai įtakos derybų eigą.

Pagal Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Konstitucijos Europai Komisija rekomenduos nutraukti derybas, jeigu grubiai ir nuolat bus pažeidžiami laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei įstatymo viršenybės principai, kuriais remiasi Europos Sąjunga. Taryba gali priimti sprendimą dėl tokios rekomendacijos kvalifikuota balsų dauguma.

Pradėjus derybas dėl narystės turi būti tęsiamas sustiprintas politinis dialogas ir nuolatinis stebėjimas. Kaip ir anksčiau, tai bus daroma pasitelkiant profesionalus ir prižiūrint Komisijai. Taip pat turi būti tęsiamas dialogas ir ekonomikos srityje, aiškiai remiantis *acquis* ir ekonomikos politikos koordinavimo metodais, taikomais ES viduje.

Pritaikant paskutiniaisiais metais sukurtus instrumentus, tokius kaip dvynių programa, specialistų peržiūra ir TAIEX (Techninės pagalbos ir informacinių mainų biuras), ES ir toliau turi padėti Turkijai pasiekti minimalų teisinį ir realų suartėjimą. Pasirengimo narystei strategija turėtų būti patobulinta siekiant susitelkti ties prioritetais, pabrėžiamais peržiūroje stojimo partnerystės programoje, kuri remsis Reguliariąja ataskaita ir problemų, kilsiančių dėl galimos Turkijos narystės, įvertinimu. Reikia sukurti konkrečias iniciatyvas, siekiant paskatinti socialinį ir ekonominį Pietryčių regiono vystymąsi ir sutelkti ten didžiąją Bendrijos paramos Turkijai dalį.

Iki 2006 m. ES finansinė ir techninė parama Turkijos pasirengimui ir toliau remsis tam skirtais pasirengimo narystei instrumentais, priimtais Taryboje 2001 m. gruodį. Komisija pasiūlė Tarybai sukurti naują, papildantį esamus pasirengimo narystei instrumentus Phare, ISPA ir SAPARD, pasirengimo narystei instrumentą (IPA),

kuriuo Turkija galėtų naudotis nuo 2007 m. Atsižvelgdama į būsimą finansinę perspektyvą, Komisija pasiūlys padidinti Turkijai skiriamas sumas.

5. DERYBŲ DĖL NARYSTĖS VEDIMO NURODYMAI

Pirmiau apibendrintas įvertinimas atskleidė faktą, kad tiek ES, tiek Turkijai prireiks nemažai laiko, kol bus sukurtos sklandžią Turkijos integraciją į ES užtikrinančios sąlygos. Reikia ne tik išsaugoti Sąjungos sanglaudą ir veiksmingumą, bet ir išvengti, kad Turkija taikytų politikas, kurios galėtų nesiderinti su jos išsivystymo lygiu.

Derybos dėl narystės vyks sprendimus priimant vienbalsiai Tarpvyriausybinėje Konferencijoje. Derybose turės atsispindėti su Turkijos įstojimu susiję specifiniai uždaviniai. Tikslūs derybų vedimo parametrai bus nustatyti, kai bus priimtas sprendimas pradėti derybas, ir remsis platesnėmis čia pateikiamomis nuorodomis.

Iš karto po oficialios derybų dėl narystės pradžios Komisija organizuos visapusišką *acquis* nagrinėjimo procesą, vadinamą patikra, siekdama jį paaiškinti ir gauti išankstinę nuomonę apie problemas, kurios galėtų kilti derybų metu. Derybos bus kompleksinės ir atspindės, viena vertus, Turkijai išskylančius sunkumus taikyti *acquis* ir, kita vertus, būtinybę priimti nuostatas, palengvinančias sklandžią Turkijos integraciją į ES. To pavyzdžiais būtų bendrosios žemės ūkio politikos ir sanglaudos politikos taikymas Turkijoje. Trečiasis pavyzdys būtų laisvą asmenų judėjimą reguliuojančios taisyklės. Panašu, kad kaip ir ankstesniais plėtros etapais, reikės esminių ir specifinių susitarimų, o tam tikrose srityse ir ilgų pereinamųjų laikotarpių. Laisvo asmenų judėjimo srityje gali tekti apsvarstyti ir nuolatinės apsaugos priemones. Komisija atliks išsamesnius tyrimus derybų eigoje prieš pateikdama konkretų pasiūlymą kiekvienai problemai spręsti.

Derybų turinys bus suskirstytas į skyrius, kurių kiekvienas apims atskirą politikos sritį. Dėl kiekvieno skyriaus Komisija rekomenduos Tarybai pradėti derybas, kai manys, kad Turkija yra pakankamai tam pasirengusi. Būtina sąlyga deryboms dėl skyrių, susijusių su ekonomika, pradėti bus veikianti rinkos ekonomika.

Gairės dėl laikino kiekvieno skyriaus uždarymo ir, kai tinkama, dėl atidarymo turės būti nustatytos prieš pradėdant derybas dėl kiekvieno skyriaus. Šios gairės galėtų sietis su teisiniu reguliavimu ir įgyvendinimą patenkinančiu patvirtinančiu įrašu. Be to, egzistuojantys teisiniai įsipareigojimai, kylantys iš Asociacijos susitarimo ir muitų sąjungos, ypač atspindintys *acquis*, turėtų būti įgyvendinti prieš pradėdant derybas dėl atitinkamų skyrių.

Pažanga derybose priklausys ne tik nuo Turkijos priartėjimo prie ES. Pati ES turės pasirengti, nes, kaip 1993 m. birželio mėn. pareiškė Europos Vadovų Taryba, Sąjungos galimybė priimti naujus narius išsaugant Europos integracijos varomąją jėgą yra tokia pat svarbi aplinkybė tiek bendruosiuose, tiek Sąjungos, tiek šalies kandidatės interesuose. Iki šiol atlikti tyrimai dėl Turkijos įstojimo neparodo, kad būtų reikalingi esminiai pritaikymai su vidaus rinka susijusiose politikose. Kaip visada derybos bus paremtos galiojančiu *acquis*. Tačiau, būtinybė pritaikyti *acquis* vis tiek gali atsirasti prieš įstojant. Bet kuriuo atveju, ES turės apibrėžti savo finansines perspektyvas laikotarpiu nuo 2014 m., prieš patvirtinant tam tikrų derybinių skyrių finansines pasekmes. Gali būti reikalingi tam tikri pritaikymai, atsirandantys dėl išskirtinės Turkijos padėties. Galiausiai ES turės pagalvoti apie

politikos krypčių kritinių sričių, nustatytų vertinant problemas, kilsiančias dėl galimos Turkijos narystės, stiprinimą, pavyzdžiui, išorės sienos ir užsienio politikos.

Būtent demonstruodama ryžtingą tęstinę reformos įgyvendinimą, Turkija galėtų užtikrinti sėkmingą viso stojimo proceso baigtį. Vedamos derybos ir narystės perspektyva turėtų prisidėti prie tolimesnių politinių, socialinių, kultūrinių ir ekonominių reformų vykdymo Turkijoje. Galutiniam rezultatui turės pritarti Europos Parlamentas, ES valstybės ir Turkija.

6. EUROPOS SAJUNGOS IR TURKIJOS DIALOGO SKATINIMAS

Akivaizdu, jog būtina skatinti dialogą dėl iš ES ir Turkijos kylančių problemų. Dėmesys turi būti atkreiptas į keletą su tuo, nors ir netiesiogiai su pačia ES, susijusių klausimų.

Reikia sukurti keletą valstybių narių ir Turkijos gyventojus suvienijančių forumų, skatinančių nuoširdžiai ir atvirai diskutuoti apie susirūpinimą keliančius klausimus ir išsakyti nuomones.

Jie apimtų ir dialogą dėl kultūrinių ir religinių skirtumų, dėl su migracija susijusių problemų, dėl susirūpinimo mažumų teisėmis ir terorizmu. Vedant tokį dialogą, pagrindinį vaidmenį turėtų atlikti pilietinė visuomenė, o ES turėtų jį palengvinti. Komisija pateiks pasiūlymus, kaip remti tokį dialogą ateityje.

7. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau, Komisija priėmė tokias išvadas ir rekomendacijas:

- (1) Turkija toli pažengė vykdydama politines reformas, ypač priimdama paskutiniaisiais metais ilgalaikius konstitucinius ir įstatymų leidybos pokyčius, vadovaudamasi Stojimo partnerystės programoje nustatytais prioritetais.. Tačiau vis dar neįsigaliojo susivienijimų įstatymas, naujas baudžiamasis kodeksas ir tarpinių apeliacinių teismų įstatymas. Be to, vis dar reikia priimti sprendimą dėl baudžiamojo proceso kodekso, įstatymus dėl kriminalinės policijos ir įstatymą dėl bausmių vykdymo ir jo priemonių.
- (2) Turkija deda dideles pastangas, kad šios reformos būtų tinkamai įgyvendintos. Nepaisant to, įgyvendinimas turėtų būti vykdomas darniau ir plačiau. Tai ypač galioja siekiant visiškai išgyvendinti kankinimus ir smurtavimą, įtvirtinant ir įgyvendinant nuostatas dėl išraiškos laisvės, tikėjimo laisvės, moterų teisių, profsajungų teisių ir mažumų teisių.
- (3) Atsižvelgiant į bendrą pažangą vykdant reformas ir su sąlyga, kad Turkija priims likusius pirmoje dalyje minėtus įstatymus, Komisija mano, kad Turkija pakankamai tenkina politinius kriterijus ir rekomenduoja pradėti derybas dėl narystės. Tai, kad reformų procesas, jų įgyvendinimas, ypač pagrindinių laisvių požiūriu, yra negrįžtamas, turės pasitvirtinti per ilgesnį laiko tarpą.
- (4) Turėtų būti vadovaujama trijų ramsčių strategija. Pirmasis ramstis apima bendradarbiavimą stiprinant ir remiant reformų vykdymą Turkijoje, ypač susijusių su siekiu ir toliau įgyvendinti Kopenhagos politinius kriterijus. Siekiant užtikrinti politinių reformų proceso darną ir negrįžtamumą, ES turi ir toliau iš arti stebėti politinių reformų eigą. Tai bus padaryta remiantis

peržiūrėta Stojimo partnerystės programa, nustatančia reformų proceso prioritetus. Bendroji politinių reformų vykdymo peržiūra bus atliekama kasmet pradedant nuo 2005 m. Tuo tikslu 2005 m. gruodžio mėn. Komisija pateiks pirmąją ataskaitą Europos Tarybai. Reformų greitis tiesiogiai įtakos derybų eigą.

- (5) Pagal Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Konstitucijos Europai Komisija rekomenduos nutraukti derybas, jeigu grubiai ir nuolat bus pažeidžiami laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei įstatymo viršenybės principai, kuriais remiasi Europos Sąjunga. Taryba dėl tokios rekomendacijos gali priimti sprendimą kvalifikuota balsų dauguma.
- (6) Antrasis ramstis pristato specifinį požiūrį į derybas dėl narystės su Turkija. Derybos dėl narystės vyks sprendimus priimant vienbalsiai Tarpvyriausybinėje Konferencijoje ir dalyvaujant visoms ES narėms. Derybos bus kompleksinės. Taryba nustatys gaires dėl laikino kiekvieno skyriaus uždarymo ir, kai tinkama, dėl atidarymo įskaitant teisinį sureguliovimą ir patenkinamą patvirtinantį *acquis* įgyvendinimą įrašą. Vadovaujantis *acquis*, esami teisiniai išipareigojimai turi būti įgyvendinti prieš pradedant derybas dėl atitinkamų skyrių. Gali būti pareikalauta ilgų pereinamųjų laikotarpių. Be to, tam tikrose srityse, tokiose kaip struktūrinė politika ir žemės ūkis, gali reikėti specifinių susitarimų, ir gali būti svarstomos nuolatinės apsaugos priemonės, reguliuojančios laisvą darbo jėgos judėjimą. Turkijos narystės įtaka finansinams ir institucijoms bus labai žymi. Prieš galimą derybų pabaigą ES privalės nustatyti savo finansines perspektyvas laikotarpiu nuo 2014 m. Be to, derybų metu, atsižvelgdama į Sutarties tikslus dėl bendros politikos ir solidarumo, Komisija turėtų stebėti Sąjungos gebėjimą priimti naujus narius ir gilinti integraciją.
- (7) Trečiajame ramstyje reikalaujama iš esmės stiprinti politinį ir kultūrinį dialogą, suburiantį ES valstybių narių ir Turkijos gyventojus. Vedant tokį dialogą, pagrindinį vaidmenį turėtų atlikti pilietinė visuomenė, o ES turėtų jį palengvinti. Komisija pateiks pasiūlymus, kaip remti tokį dialogą.
- (8) Komisija įsitikinusi, kad vedamos derybų bus svarbia paskata tęsti reformų vykdymą Turkijoje. Savo prigimtimi tai nesibaigiantis procesas, kurio sėkmingos pabaigos neįmanoma užtikrinti iš anksto. Nepriklausomai nuo derybų pasekmių ar būsimos ratifikavimo procedūros, ES ir Turkijos santykiai turi klostytis taip, kad Turkija ilgam išliktų Europos struktūrose. Turkijos narystei turėtų būti kruopščiai pasirengta norint, kad integracija vyktų sklandžiai, ir dar labiau sustiprintų Europos integracijos, besitęsiančios penkiasdešimt metų, pasiekimus.

Annex: Conclusions of the Regular Report on Turkey

When the European Council of December 1999 decided that Turkey is a candidate for accession, Turkey was considered to have the basic features of a democratic system while at the same time displaying serious shortcomings in terms of human rights and protection of minorities. In 2002, the Commission noted in its Regular Report that the decision on the candidate status of Turkey had encouraged the country to make noticeable progress with the adoption of a series of fundamental, but still limited, reforms. At that time, it was clear that most of those measures had yet to be implemented and that many other issues required to meet the Copenhagen political criteria had yet to be addressed. On that basis, the European Council decided in December 2002 to re-examine Turkey's fulfilment of the political criteria at the end of 2004.

Political reforms, in line with the priorities in the Accession Partnership, have been introduced by means of a series of constitutional and legislative changes adopted over a period of three years (2001-2004). There have been two major constitutional reforms in 2001 and 2004 and eight legislative packages were adopted by Parliament between February 2002 and July 2004. New codes have been adopted, including a Civil Code and a Penal Code. Numerous other laws, regulations, decrees and circulars outlining the application of these reforms were issued. The government undertook major steps to achieve better implementation of the reforms. The Reform Monitoring Group, a body set up under the chairmanship of the deputy Prime Minister responsible for Human Rights, was established to supervise the reforms across the board and to solve practical problems. Significant progress took place also on the ground; however, the implementation of reforms remains uneven.

On civil-military relations, the government has increasingly asserted its control over the military. In order to enhance budgetary transparency the Court of Auditors was granted permission to audit military and defence expenditures. Extra-budgetary funds have been included in the general budget, allowing for full parliamentary control. In August 2004, for the first time a civilian was appointed Secretary General of the National Security Council. The process of fully aligning civil-military relations with EU practice is underway; nevertheless, the armed forces in Turkey continue to exercise influence through a series of informal mechanisms.

The independence and efficiency of the judiciary were strengthened, State Security Courts were abolished and some of their competencies were transferred to the newly-created Serious Felony Courts. The legislation to establish Intermediate Courts of Appeal was recently adopted, but the draft new Code of Criminal Procedure, the draft Laws on the Establishment of the Judicial Police and on the Execution of Punishments still await adoption.

Since 1 January 2004, Turkey has been a member of the Council of Europe's Group of States Against Corruption (GRECO). A number of anti-corruption measures have been adopted, in particular by establishing ethical rules for public servants. However, despite these legislative developments, corruption remains a serious problem in almost all areas of the economy and public affairs.

Concerning the general framework for the respect of human rights and the exercise of fundamental freedoms, Turkey has acceded to most relevant international and European conventions and the principle of the supremacy of these international human rights conventions over domestic law was enshrined in the Constitution. Since 2002 Turkey has increased its efforts to execute decisions of the European Court of Human Rights. Higher

judicial bodies such as the Court of Cassation have issued a number of judgments interpreting the reforms in accordance with the standards of the European Court, including in cases related to the use of the Kurdish language, torture and freedom of expression. Retrials have taken place, leading to a number of acquittals. Leyla Zana and her former colleagues, who were released from prison in June 2004, are to face a further retrial, following a decision by the Court of Cassation.

The death penalty was abolished in all circumstances according to Protocol No 13 to the European Convention on Human Rights, which Turkey signed in January 2004. Remaining references to the death penalty in existing legislation were removed. Further efforts have been made to strengthen the fight against torture and ill-treatment, including provisions in the new Penal Code. Pre-trial detention procedures have been aligned with European standards, although detainees are not always made aware of their rights by law enforcement officers. The authorities have adopted a zero tolerance policy towards torture and a number of perpetrators of torture have been punished. Torture is no longer systematic, but numerous cases of ill-treatment including torture still continue to occur and further efforts will be required to eradicate such practices.

As regards freedom of expression, the situation has improved significantly, but several problems remain. The situation of individuals sentenced for non-violent expression of opinion is now being addressed and several persons sentenced under the old provisions were either acquitted or released. Constitutional amendments and a new press law have increased press freedoms. The new law abrogates sanctions such as the closure of publications, the halting of distribution and the confiscation of printing machines. However, in a number of cases journalists and other citizens expressing non-violent opinion continue to be prosecuted. The new Penal Code provides only limited progress as regards freedom of expression.

If adopted, the new Law on Associations, initially passed in July 2004 and then vetoed by the President, will be significant in terms of reducing the possibility of state interference in the activities of associations and will contribute towards the strengthening of civil society. Despite measures taken to ease restrictions on demonstrations, there are still reports of the use of disproportionate force against demonstrators.

Although freedom of religious belief is guaranteed by the Constitution, and freedom to worship is largely unhampered, non-Muslim religious communities continue to experience difficulties connected with legal personality, property rights, training of clergy, schools and internal management. Appropriate legislation could remedy these difficulties. Alevi are still not recognised as a Muslim minority.

As regards economic and social rights, the principle of gender equality has been strengthened in the Civil Code and the Constitution. Under the new Penal Code, perpetrators of “honour killings” should be sentenced to life imprisonment, virginity tests will be prohibited without a court order and sexual assault in marriage will qualify as a criminal offence. The situation of women is still unsatisfactory; discrimination and violence against women, including “honour killings”, remain a major problem. Children’s rights were strengthened, but child labour remains an issue of serious concern. Trade union rights still fall short of ILO standards.

As far as the protection of minorities and the exercise of cultural rights are concerned, the Constitution was amended to lift the ban on the use of Kurdish and other languages. Several Kurdish language schools recently opened in the Southeast of Turkey. Broadcasting in Kurdish and other languages and dialects is now permitted and broadcasts have started, although on a restricted scale. There has been greater tolerance for the expression of Kurdish

culture in its different forms. The measures adopted in the area of cultural rights represent only a starting point. There are still considerable restrictions, in particular in the area of broadcasting and education in minority languages.

The state of emergency, which had been in force for 15 years in some provinces of the Southeast, was completely lifted in 2002. Provisions used to restrict pre-trial detention rights under emergency rule were amended. Turkey began a dialogue with a number of international organisations, including the Commission, on the question of internally displaced persons. A Law on Compensation of Losses Resulting from Terrorist Acts was approved. Although work is underway to define a more systematic approach towards the region, no integrated strategy with a view to reducing regional disparities and addressing the economic, social and cultural needs of the local population has yet been adopted. The return of internally displaced persons in the Southeast has been limited and hampered by the village guard system and by a lack of material support. Future measures should address specifically the recommendations of the UN Secretary General's Special Representative for Displaced Persons.

In conclusion, Turkey has achieved significant legislative progress in many areas, through further reform packages, constitutional changes and the adoption of a new Penal Code, and in particular in those identified as priorities in last year's report and in the Accession Partnership. Important progress was made in the implementation of political reforms, but these need to be further consolidated and broadened. This applies to the strengthening and full implementation of provisions related to the respect of fundamental freedoms and protection of human rights, including women's rights, trade union rights, minority rights and problems faced by non-Muslim religious communities. Civilian control over the military needs to be asserted, and law enforcement and judicial practice aligned with the spirit of the reforms. The fight against corruption should be pursued. The policy of zero tolerance towards torture should be reinforced through determined efforts at all levels of the Turkish state. The normalisation of the situation in the Southeast should be pursued through the return of displaced persons, a strategy for socio-economic development and the establishment of conditions for the full enjoyment of rights and freedoms by the Kurds.

The changes to the Turkish political and legal system over the past years are part of a longer process and it will take time before the spirit of the reforms is fully reflected in the attitudes of executive and judicial bodies, at all levels and throughout the country. A steady determination will be required in order to tackle outstanding challenges and overcome bureaucratic hurdles. Political reform will continue to be closely monitored.

As regards the enhanced political dialogue, relations with Greece developed positively. A series of bilateral agreements were signed and several confidence building measures adopted. A process of exploratory talks has continued. On Cyprus, over the last year Turkey has supported and continues to support the efforts of the UN Secretary General to achieve a comprehensive settlement of the Cyprus problem. The European Council of June 2004 invited Turkey to conclude negotiations with the Commission on behalf of the Community and its 25 Member States on the adaptation of the Ankara Agreement to take account of the accession of the new Member States. The Commission expects a positive reply to the draft protocol on the necessary adaptations transmitted to Turkey in July 2004.

Turkey has made further considerable progress towards being a functioning market economy, in particular by reducing its macroeconomic imbalances. Turkey should also be able to cope with competitive pressure and market forces within the Union, provided that it firmly maintains its stabilisation policy and takes further decisive steps towards structural reforms.

Economic stability and predictability have been substantially improved since the 2001 economic crisis. Previously high inflation has come down to historic lows, political interference has been reduced and the institutional and regulatory framework has been brought closer to international standards. Thus, an important change towards a stable and rule-based economy has taken place. Key economic vulnerabilities, such as financial sector imbalances, have been tackled. Financial sector supervision has been strengthened. As a result, the shock resilience of the Turkish economy has significantly increased. Important progress has been achieved in increasing the transparency and efficiency of public administration, including public finances. Furthermore, important steps have been taken in facilitating the inflow of FDI and in improving the legal framework for privatisation.

In order to transform the current positive dynamics into sustained growth and stability, it is of crucial importance to continue the ongoing reform process. Maintaining a stability-oriented economic policy is a key element in this respect. In particular, fiscal imbalances have to be reduced and the disinflation process has to be maintained. The business climate would be improved by streamlining administrative procedures and strengthening the rule of law. Improving the efficiency of the commercial judiciary is of particular importance in this context. The banking sector's surveillance and prudential rules should continue to be aligned with international standards. The privatisation of state-owned banks and enterprises should be accelerated. Sufficient public and private investment and devoting particular attention to education are important to increase the competitiveness and the growth potential of the economy. The inflow of foreign direct investment has to be encouraged by removing remaining barriers.

Turkey's alignment has progressed in many areas but remains at an early stage for most chapters. Further work is required in all areas, new legislation should not move away from the *acquis*, and discrimination against non-Turkish service providers, or products should be discontinued. Administrative capacity needs to be reinforced. Moreover no Member State should be excluded from the mutual benefits deriving from the alignment with the *acquis*.

On the *free movement of goods*, overall transposition of the *acquis* is advancing steadily, but is not complete, while implementation remains uneven. There has been progress in the area of horizontal and procedural measures, and sector specific legislation, in particular in new approach areas, where substantial progress has taken place concerning conformity assessment and market surveillance. The public procurement Law still contains discrepancies with the *acquis*. Turkey should speed up the efforts to remove technical barriers to trade, and to increase compliance with the Decision 1/95 of the Association Council establishing the Customs Union, and to take the necessary steps to implement free circulation of products in the non-harmonised areas.

No progress has taken place concerning the *free movement of persons*, and overall legislative alignment is still at a very early stage. The administrative capacity needs thorough upgrading. Concerning the *freedom to provide services*, some progress could be recorded for financial services, except for insurance, but no development took place in the area of non-financial services. Market access restrictions are in place in particular in the area of non-financial services. In the field of professional services, no progress has been made since the previous Report. The alignment with the *acquis* on personal data protection needs to be achieved. An authority dealing with personal data protection should be established and the independence of the existing financial services supervisory authorities should be safeguarded. Limitations for foreigners should also be lifted. Alignment remains limited with the *acquis* on the *free movement of capital*. The priority should be the adoption of anti-money laundering

provisions, and the removal of restrictions to investment by foreigners. Improvements in this area would contribute to facilitate inflow of foreign direct investment.

In the area of *company law*, the alignment with the *acquis* remains very limited. However, important efforts have been undertaken to fight piracy with regards protection of intellectual and industrial property rights, but insufficient administrative capacity prevents remains a constraint. Concerning *competition policy*, the alignment with the *acquis* on anti-trust legislation is significant and progress continues in a satisfactory manner. On the contrary, alignment with state aid *acquis* is very limited, in spite of its inclusion in the Customs Union. The adoption of the state aid Law and the establishment of the state aid monitoring authority are crucial issues. Further efforts are also necessary to prepare an acceptable restructuring programme for the steel sector.

Little progress can be recorded since the previous Report in the area of *agriculture*, and overall alignment with the *acquis* remains limited. Progress has taken place concerning in particular veterinary, phytosanitary and food, but transposition and administrative capacity are still insufficient to ensure effective implementation. Rural development, eradication of animal diseases and upgrading of the Administrations concerned should be regarded as priorities. Progress has been very limited concerning *fisheries*. It is necessary to increase the efforts concerning resources management, as well as to reinforce the inspection and control capacities.

Some progress could be recorded in all *transport* modes, excepted air transport, but overall alignment remains limited and all modes present problematic issues. Concerning in particular maritime transport, the detention rate remains much higher than the EU average, and Turkey remains in the black list of the secretariat of the Paris Memorandum of Understanding on Port State controls. Cypriot vessels or vessels having landed in Cyprus are still not allowed in Turkish ports. Transposition of the *acquis* should take place in parallel with adherence to international agreements. The staff and capacity of the Ministry of Transport needs to be strengthened substantially.

As regards *taxation*, there has been limited progress in the area of *indirect taxation*, while no progress could be reported on direct taxation, or administrative co-operation. Overall, the Turkish fiscal regime remains partly aligned with the *acquis*, and important efforts remain necessary on all areas under this chapter. Alignment is necessary in particular concerning VAT, the scope of exemptions and applied rates. With regards to indirect taxation, excise duties should not penalise imported products. Also, administrative capacity requires a substantial strengthening, in particular to improve tax collection.

No progress can be recorded concerning *economic and monetary union* since the previous Report, and the overall level of alignment is limited. The most important issues to be addressed are the independence of the central bank and the remaining possibilities of privileged access to the financial sector to finance the budget.

In the area of *statistics*, there has been steady progress, but the alignment remains still limited. Therefore substantial efforts are still needed concerning statistical development. To this end, the new Statistical Law should be given priority. On *social policy and employment*, progress has been made since the last report, in particular as concerns health and safety at work. Nevertheless, the main problematic areas remain gender equality, labour law, anti discrimination, and social dialogue. Enforcement and full implementation of the legislation also appear as major challenges.

Turkey has made some progress in the *energy* chapter, while the degree of alignment remains limited and uneven across the different areas covered by the *acquis*. Effective implementation of the *acquis* requires a reinforcement of the administrative capacity. Sector restructuring including privatisation and the elimination of price distortions should continue.

In the area of *industrial policy*, there is a large alignment with the EC principles of *industrial policy*. Turkey has adopted an industrial strategy, but privatisation and restructuring are not progressing as planned. Steel sector and state owned banks in particular needs to be restructured. Despite progress in the framework legislation, foreign direct investment remains low. Concerning *small and medium sided enterprises*, access to finance has improved, and the Turkish policy is broadly in line with the EU enterprise policy. Nevertheless, further efforts remain necessary to improve SMEs' access to finance, and the business environment. In particular, a more effective treatment of the commercial court cases should be ensured. The definition of SME used by Turkey is not in line with the relevant Commission recommendations.

Some progress has been made in the area of *science and research*. The framework for co-operation is established, and representatives of Turkey participate as observers in the Committees preparing the 6th Framework Programme. To achieve full and effective participation to the Framework Programme requires that Turkey further upgrades its research-related administrative capacity. Similarly, some progress has been achieved concerning *education and training*, especially concerning the enrolment of girls in less favoured regions. The participation of Turkey to the EC programmes is satisfactory, but the investment remains below the EU average. Reforms and reinforcement of the training and education policies and institutions should continue, including the role of the High Education Board (YÖK), and the links between the labour market and the education should be improved.

In the *telecommunications* sector, fixed telephony services has been fully liberalised in 2004, and competition in internet services market has increased. There is overall a certain level of alignment with the *acquis*, but since the previous Report, very limited further progress has been made. Further efforts are in particular necessary to complete the legal framework and effectively implement the rules, including an adequate empowerment of the Telecom Authority, and to ensure an adequate level of competition in all telecommunication services.

Turkey's alignment with the *acquis* in *culture and audiovisual policy* remains limited, but some progress has been made through adoption of the regulation concerning radio and television broadcasts in languages and dialects used traditionally by Turkish citizens. The regulation has started to be implemented and broadcasts in Kurdish and other languages have started on national and regional basis. However, the conditions attached the regulation are still restrictive and substantial efforts continue to be necessary to achieve alignment with the *acquis*.

The *acquis* concerning *regional policy* is relevant for the implementation of Structural and Cohesion Funds. Very limited development has been made and the overall level of alignment with the *acquis* is limited. Substantial efforts would therefore be necessary to make appropriate use of the EU's structural instruments. Necessary institutions need to be created and administrative capacity to be reinforced.

Some progress has taken place concerning the *environment*, and the administrative capacity has been reinforced. However, the overall transposition of the environment *acquis* remains low. Administrative capacity needs further reinforcement and improved co-ordination among the administrations involved. The most intense efforts are needed for horizontal legislation,

air and water quality, waste management, nature protection, industrial pollution and risk management.

In the area of *consumers and health protection*, efforts to align with the *acquis* have continued, in particular concerning market surveillance. Overall alignment is uneven throughout the different components of consumers protection, and is more advanced concerning non-safety related measures. The efforts to ensure an effective transposition and implementation of the *acquis* on product liability and to improve administrative capacity should be pursued.

Turkey has continued to make efforts to align with the *acquis* in the area of *justice and home affairs*. Nevertheless, progress is required in important areas such as the reform of the judiciary and the fight against corruption. Co-operation both at national level among all relevant administrative bodies and with the EU should be improved on issues such as illegal migration and trafficking, including through the negotiation of a readmission agreement. The geographic limitation to the Geneva Convention on refugees should be lifted and co-operation among the relevant institutions should be improved.

Concerning the *acquis* in the area of *customs union*, there has been some progress since the previous Regular Report, the administrative capacity has been further strengthened and the overall level alignment is high, with exceptions in specific areas. The alignment of non-customs provisions applied in free zones continues to diverge from the *acquis* and need to be corrected. The overall level of alignment concerning *external relations* is already high, and some further progress has taken place. The adoption of most of the EC Generalised System of Preferences in particular is a welcome development. Certain discrepancies with the *acquis* still exist, concerning special regimes under the GSP, and other derive from the difficulties met in the negotiations with certain third Countries. Turkey is encouraged to continue its efforts in this area. As regards, *common foreign and security policy*, Turkey's foreign policy continues to be broadly in line with that of the EU, though less so when Turkey's neighbouring countries are concerned. Turkey's track record could be improved by ensuring a higher alignment with EU positions in international fora, and by ensuring the applicability of the sanctions or restrictive measures agreed.

Some progress can be reported since last year's Report regarding *financial control*. In particular, the adoption of the Public Financial Management and Control Law constitutes a significant step but the law will only be entirely implemented as from 2008. Turkey should further reinforce its administration and the capacity to protect the financial interests of the EC. In addition, significant progress has taken place concerning national budget formulation and execution, in the area of *financial and budgetary provisions*. However, there has been no improvement in the application of provisions on own resources. Further efforts are therefore necessary concerning the adoption of the necessary legislation and its implementation.

Implementation of legislation formally aligned with the *acquis* continues to be insufficient. Administrative capacity in most areas needs to be strengthened to ensure that the *acquis* is implemented and enforced effectively. In some cases, administrative reform should entail the establishment of new structures, for example in the field of state aid and regional development. Where regulatory bodies have been set up, they should be adequately empowered to perform their tasks, including adequate staffing and resources, and to ensure that their decisions are enforced. To this end, their autonomy should be safeguarded. Improved co-operation between the Commission and the Turkish administration in areas such as conformity assessment should be extended to other areas.